

KLIMAT- ÅTGÄRDER FÖR SVERIGE

48 åtgärder för ökad välfärd,
trygghet och konkurrenskraft

INNEHÅLL

INTRODUKTION	3
ANSVAR FÖR KLIMATET	4
KONKURRENSKRAFT	8
MOBILITET & LIVSMILJÖER	11
ENERGI	15
SKOG & MARK	18
MATSYSTEM	21

Stiftelsen Världsnaturfonden WWF

Ulriksdals Slott, 170 81 Solna
Organisationsnummer: 802005-9823

Telefon: 08-624 74 00
E-post: info@wwf.se
Hemsida: wwf.se

Design av Erik Rosin / Superworld
Tryckt med Svanenmärkt tryckprocess och
FSC-märkt papper (FSC-COC, SCS-COC-006131)

Fotograf framsida: Renata Almene / Pexels (CC0)
Fotograf sida 3: © Saga Sandin / WWF-Sweden

DUBBLA UTMANINGAR – STORA MÖJLIGHETER

Vart och ett av de senaste 10 åren (2015–2024) var ett av de 10 varmaste åren som någonsin registrerats och den globala medeltemperaturen 2024 slog med marginal det tidigare rekordet.

Världen är för närvarande på väg mot 2 till 3 graders uppvärmning i slutet på detta århundrade, vilket skulle medföra katastrofala konsekvenser för människor och natur.

Vi har en dubbel kris – dels för klimatet, dels för den biologiska mångfalden. WWFs Living Planet Report från 2024 visar på en alarmerande 73-procentig minskning av storleken på de studerade populationerna av vilda ryggradsdjur på femtio år. Det är en varningssignal om att planeten håller på att förlora stora delar av de ekosystem som utvecklats och funnits under tusentals år. Det påverkar inte bara livet i form av djur och växter i dessa ekosystem utan även oss människor. Detta kan inte tillåtas fortsätta. Vi är beroende av stabila och fungerande ekosystem i allt från maten vi äter och vattnet vi dricker till kvaliteten på luften vi andas och de mediciner vi behöver.

Utsläppsutvecklingen de närmsta åren avgör vilken värld vi och framtida generationer kommer att leva i. Det ligger fortfarande i våra händer att slå in på en annan väg där klimatförändringarna begränsas och naturen ges chans till återhämtning. Sverige har exceptionellt goda förutsättningar och därmed även ett ansvar att bidra till önskvärd global utveckling. Klimatomställningen innebär också en mycket stor möjlighet för Sverige och svenska företag, som ofta ligger i framkant vid en internationell jämförelse.

För alla våra kommuner är omställningen en chans att nå lokala mål om trygga och attraktiva boende- och livsmiljöer, i samspel med beslut på den nationella nivån.

Enligt WWFs opinionsundersökning Klimatbarometern vill 7 av 10 svenskar att våra politiker och beslutsfattare gör mer än idag för att begränsa klimatförändringarna. Medvetenheten om klimatförändringarnas konsekvenser är stor i vårt land och det finns alltså en stark vilja hos befolkningen att vidta åtgärder för att minska utsläppen.

WWF vill att Sverige ska vara ett land som kan driva på andra länder i klimatfrågan och som bejakar klimatomställningens möjligheter för människor och företag. För att nå dit är en klimatpolitik som utan dröjsmål levererar väsentliga utsläppsminskningar på hemmaplan A och O. Endast då bidrar Sverige till att hålla Parisavtalets mål inom räckhåll och till att skapa förutsättningar för goda livsvillkor för kommande generationer.

Gustaf Lind
Generalsekreterare
Världsnaturfonden WWF

Ladda ner rapporterna

Detta är en av två rapporter med WWFs förslag på naturåtgärder respektive klimatåtgärder för Sverige.

Båda rapporterna kan laddas ner via QR-koden eller genom att gå till: wwf.se/atgarder

ANSVAR FÖR KLIMATET

SVERIGE & EU TAR VÅRT ANSVAR FÖR PARISAVTALET

Antagandet av rättsakterna i ”Fit-for-55” innebär ett stort steg framåt i EU:s klimatarbete. Mycket arbete med genomförandet kvarstår dock för att EU ska minska utsläppen i linje med Parisavtalets målsättning.

Besluten som fattas av EU de närmsta åren kommer att vara avgörande även i ett globalt perspektiv. WWF vill att Sverige fortsätter att vara en stark drivkraft för ambitiös klimatpolitik inom EU. Samtidigt är det avgörande att Sverige fullt ut lever upp till sina egna åtaganden för att säkerställa att vi når Sveriges och EUs klimatmål till 2030. För att lyckas krävs ytterligare åtgärder. Om flera EU-länder miss-

lyckas med att uppfylla sina åtaganden riskerar hela unionen att falla kort i sitt ansvar enligt Parisavtalet – med allvarliga konsekvenser för det globala klimatarbetet. Sverige bör fortsätta vara en del av lösningen och bidra till att EU och världen agerar kraftfullt mot klimathotet, för att inte riskera att hamna bland de länder som inte ser allvaret och möjligheterna utan sätter omställningen på paus.

Elias Stråle / Pexels (CC0)

1 Presentera klimatpolitisk handlingsplan med konkreta åtgärder

Alla riksdagspartier bör inför valet åta sig att, vid regeringsinnehav, presentera en klimatpolitisk handlingsplan för 2027 som innehåller konkreta åtgärder som säkerställer att Sverige uppfyller sina EU-åtaganden utan att förlita sig på köp av utsläppsutrymme från andra länder. Som det ser ut i dagsläget blir Sverige beroende av att köpa utsläppsutrymme av andra medlemsstater för att klara våra bindande EU-mål. Detta ser i nuläget inte ut att vara möjligt eftersom EU som helhet inte minskar utsläppen i linje med åtagandet under Parisavtalet.

2 Inför ett nationellt utsläppshandelssystem senast 2027

För att Sverige ska kunna nå sina egna klimatmål och sina klimatmål inom EU till år 2030 föreslås att ett nationellt utsläppshandelssystem införs. Systemet bör omfatta samma aktörer (distributörer av fossila bränslen) och utsläpp som ingår i EU:s tvingande utsläppshandel ETS2 vilket håller nere de administrativa kostnaderna. ETS2 kan inte säkerställa tillräckliga utsläppsminskningar i Sverige i förhållande till EU-åtagandet men det kan ett nationellt utsläppshandelssystem. Om befintliga styrmedel räcker till för att minska utsläppen i linje med åtagandet blir den tillkommande prisökningen på fossila bränslen mycket låg. Om befintlig styrning däremot inte räcker till leder ett nationellt utsläppshandelssystem till högre fossilbränslepriser och att åtagandet nås på ett kostnadseffektivt sätt. Intäkter från både det föreslagna nationella handelssystemet och det tvingande EU-systemet bör användas för att kompensera sårbara hushåll och företag samt hjälpa dessa att ställa om bort från fossila bränslen. Förslaget har tidigare lanserats av regeringens särskilda utredare professor John Hassler.

3 Besluta om konsumtionsbaserade utsläppsmål för Sverige

Detta i enlighet med Miljömålsberedningens förslag från 2022 som samtliga riksdagspartier stod bakom. Anta också en konkret handlingsplan för hur de konsumtionsbaserade utsläppen ska minskas och målen uppnås.

Johann / Pexels (CC0)

4 Gör klimatmålen styrande för statsbudgeten, myndigheter och statliga bolag

Klimatpolitiken och klimatmålen ska på ett övergripande plan sätta ramarna för samtliga politikområden. Alla politikområden måste idag sammantaget hålla sig inom statens budgetramar, och på motsvarande sätt bör krav ställas på att de också håller sig inom tillgängligt utsläppsutrymme. Tydliggör också i instruktionen till alla relevanta myndigheter att klimatarbetet är en central och permanent uppgift och förtydliga vad det innebär konkret för respektive myndighet. Ställ genom ägarstyrning krav på att statliga bolag bidrar till klimatmålen och agerar föredömen inom hållbarhet.

5 Besluta om total utfasning av fossila bränslen inom EU till 2040

Vid klimatoppmötet COP28 beslutades att världen ska ställa om bort från fossila bränslen och att den omställningen måste ta fart under detta kritiska årtionde. Beslut om slutdatum för användning av kol 2030, fossilgas 2035 och olja 2040 för samtliga sektorer inom EU behövs för att skapa tydliga och förutsägbara spelregler för näringslivet och samhällets övriga aktörer samt öka takten i klimatomställningen. De europeiska företagens globala konkurrenskraft stärks av att EU tar täten i utfasningen av fossila bränslen och att så sker är avgörande för att säkra både jobben och välfärden. I och med händelseutvecklingen efter Rysslands invasion av Ukraina blev det också uppenbart att EU:s beroende av fossilbränsleproducerande stater måste upphöra. EU har allt att vinna på att bli den första regionen i världen som fasar ut fossila bränslen. Fasa också omgående ut alla subventioner av fossila bränslen i Sverige och inom EU.

6 Verka för att EU uppnår och sätter mål om klimatneutralitet senast till 2040

Ett sådant mål skulle vara förenligt med 1,5-gradersmålet vid en rättvis global fördelning av kvarvarande utsläppsutrymme och i kombination med ökad klimatfinansiering i utvecklingsländer. Målet skulle också bidra till energisäkerhet, folkhälsa och ett hållbart europeiskt näringsliv som är konkurrenskraftigt även i framtiden. EU uppnår klimatneutralitet när utsläppen av växthusgaser inom Unionen inte längre överstiger upptagen. Nuvarande EU-mål om klimatneutralitet till 2050 är inte förenligt med Parisavtalets målsättning och principer.

7 Öka den svenska klimatfinansieringen under Parisavtalet för att åstadkomma utsläppsminskningar och klimatanpassning i utvecklingsländer

Svenska investeringar som åstadkommer utsläppsminskningar utomlands kan inte likställas med eller ersätta behovet av utsläppsminskningar på hemmaplan och ska därför inte räknas av mot svenska eller europeiska klimatmål. En väsentlig andel av den offentliga klimatfinansieringen bör gå till att mildra konsekvenserna av klimatförändringarna i särskilt sårbara länder och regioner. Projekt som Sverige investerar i måste utöver att skapa klimatnytta vara miljömässigt och socialt hållbara.

8 Stärk EU:s incitament för koldioxidupptag utan att minska omställningstrycket på energi-, industri- och transportsektorerna där utsläppen måste ner till noll

Detta innebär att krediter från projekt som tar upp koldioxid inte bör vara tillåtna användas inom till exempel EUs system för handel med utsläppsrätter eftersom det skulle möjliggöra fortsatta utsläpp från industrier och kraftverk. Sverige bör i stället verka för att EU beslutar om separata mål för upptag av koldioxid (ett för naturliga upptag i ekosystem och ett för upptag i tekniska system). Huvudfokus här och nu måste vara att åstadkomma utsläppsminskningar, men ökade upptag av koldioxid behövs för att kompensera för utsläpp som är mycket svåra att bli av med och för att nå nettonegativa utsläpp på sikt. Naturliga upptag av koldioxid måste prioriteras men även tekniska upptag kommer att behövas för att klara 1,5-gradersmålet.

9 Ta fram en strategi och handlingsplan för hur AI ska användas för omställningen

Vi vet att AI kan vara en accelererande kraft för klimatomställningen. Samtidigt behöver vi säkerställa att AI kan användas på ett sätt som är energieffektivare än idag, använder förnybara energikällor och inte äventyrar känsliga uppgifter.

10 Inför avgift för frequent flying på EU-nivå

Driv på för att införa en frequent flyer levy inom Europa, en skatt som ökar ju fler flygresor en person gör under ett år. Ju mer man flyger, desto mer betalar man. En sådan skatt skulle inte bara styra mot ett mer rättvist och klimatsmart resande, utan också generera betydande intäkter. Enbart inom EU beräknas intäkterna kunna täcka en betydande del av de offentliga investeringar som krävs för att EU ska nå sina klimatmål för 2030 och 2040.

KONKURRENSKRAFT

FOSSILFRITT & FRAMTIDSSÄKRAT NÄRINGS LIV

Industrin står idag för närmare en tredjedel av växthusgasutsläppen i Sverige. Flera av dagens stora utsläppare har dock långt gångna planer för hur de ska minska utsläppen till nära noll under 2030-talet.

För många svenska industriföretag är hållbarhet numera en central del av affärsidén och stora investeringar i ny teknik och lösningar för att minska klimatutsläppen har befast den inriktningen. Dessa företag är därmed beroende av att klimatomställningen genomförs och accelererar i linje med Parisavtalet så att efterfrågan på håll-

bara produkter och tjänster växer. Om så inte sker står en betydande del av svensk industri inför svåra problem. I ett större perspektiv är hela det europeiska näringslivet beroende av en snabb omställning bort från fossila bränslen för att vara konkurrenskraftigt även i framtiden.

11

Stärk och förläng Klimatklivet och Industriklivet till 2030

Detta i enlighet med förslag från Fossilfritt Sverige, vilket skulle innebära att det avsätts ca 4 miljarder per år för Klimatklivet medan Industriklivets årliga anslag sätts till ca 1,3 miljarder under hela tidsperioden. Tillåt anslagssparande och hög bemyndiganderamen för att stöden ska kunna användas långsiktigt och effektivt.

12

Säkerställ efterfrågan på material och arbetsmaskiner med låg klimatpåverkan

Detta genom att Trafikverket och andra relevanta myndigheter instrueras att upphandla exempelvis fossilfri cement, fossilfritt stål och elektrifierade arbetsmaskiner. Myndigheter och kommuner bör också ställa krav vid upphandling på att utsläppen vid nybyggnation som minimum ska vara 50 procent lägre jämfört med 2015.

13

Säkerställ fossilfria AP-fonder

Investeringar i fossilbolag blir alltmer osäkra och fossilfria alternativ ger allt bättre avkastning. Svenska folkets pensionspengar behöver investeras säkert och bör inte driva utsläppen. Regeringen bör skärpa kraven så att AP-fonderna är fossilfria så snart som möjligt. Dessutom bör samtliga AP-fonder omfattas av samma hållbarhetskrav i lagstiftningen.

14

Förbjud användning av jungfrulig fossil råvara i plast och kemikalier nationellt från 2040

Verka för att denna förändring även sker på EU-nivå. Ett stoppdatum för användning av fossil ej återvunnen råvara skapar tydliga förutsättningar för branschen och påskyndar kemiindustrins omställning till plast- och kemikalieproduktion med utgångspunkt i 100 procent återvunna och förnybara råvaror. Regeringen bör också skapa långsiktiga spelregler som ger incitament för kommunerna och återvinningsbranschen att väsentligt utveckla effektiv materialåtervinning, så som mekanisk återvinning. Förbränning av plastavfall bör enbart ske i undantagsfall.

15

Korta tillståndsprocesserna genom ökade resurser till prövningsmyndigheterna

Långa tillståndsprocesser för nya industriverksamheter, elnät och förnybar elproduktion är ett problem som bör hanteras genom att prövningsmyndigheterna ges möjlighet att anställa fler handläggare, förbättrad koordinering mellan berörda myndigheter och effektivare prövningsprocesser. Sänkta krav på miljöskydd, vilket somliga förespråkar, skulle inte bidra till kortare tillståndsprocesser men däremot till negativa konsekvenser för människor, natur och klimat.

Philip Yu / Unsplash (CC0)

16 Inför klimatkrav vid rivning

Bygg- och anläggning står för en femtedel av alla utsläpp i Sverige och genererar 40 procent av allt avfall. Vi behöver i högre grad använda byggnader som redan är uppförda på ett effektivt sätt, istället för att i stor utsträckning riva och bygga nytt som vi gör idag. Inför därför krav på klimatdeklaration och alternativ-analys som utreder möjligheterna till renovering och återanvändning för att få rivningslov av byggnader och anläggningar.

17 Höj klimatkraven för byggnation och renovering

Säkerställ minskade utsläpp från byggsektorn genom att sätta ambitiösa gränsvärden och öka kraven att deklarerat utsläpp från byggnaders hela livscykel. Boverkets förslag på gränsvärden för nybyggnation är en bra start men ambitionsnivån måste höjas i takt med utvecklingen i branschen. Inför också gränsvärden för uttag av naturresurser till bygg- och anläggningsprojekt. Byggbranschen står idag för 50 procent av resursuttaget på europeisk nivå. Resursuttaget måste minska och återbruk och återanvändning öka.

18 Verka för att kraven på företags klimatarbete inte urholkas

Arbeta för att höja ambitioner inom transparens och rapportering av företags klimatmål, klimatomställningsplaner samt åtgärder för att nå klimatmål i linje med Parisavtalet, återfinns i omarbetningen av CSRD (Corporate Sustainability Reporting Direktivet) och CSDDD (Corporate Sustainability Due Diligence Directive). Detta ökar svenska företags konkurrenskraft gentemot marknaden och finansärer.

MOBILITET & LIVSMILJÖER

ATTRAKTIVA & TILLGÄNGLIGA STADS- & LIVSMILJÖER

Utsläppen från transporter behöver minska drastiskt. Detta går att göra samtidigt som vi skapar mer attraktiva, gröna och trygga livsmiljöer såväl i städer som på landsbygden.

Regeringen behöver ta större ansvar för att minska utsläppen från trafiken samt för att möjliggöra för kommuner och regioner att bidra till en snabbare klimatomställning och uppfyllandet av lokala mål. Det är grundläggande för att förstärka regioner och kommunernas centrala roll för att driva innovation och stärka konkurrenskraften.

Flera saker behöver hända; det behöver bli mer fördelaktigt att införskaffa eller dela elfordon samtidigt som dessa fordon måste nå den svenska begagnatmarknaden och hushåll som inte kan köpa nya bilar. Samtidigt behöver

utbyggnaden av laddinfrastruktur fortsätta. Det behöver även bli dyrare att använda fordon som drivs av fossila bränslen. Vi behöver också minska mängden trafik, oavsett drivmedel, och samtidigt satsa stort på ökad tillgång till attraktiv kollektivtrafik, gång- och cykelinfrastruktur. Att minska trafiken har många fördelar såsom färre olyckor, bättre luftkvalitet och mindre buller samt tryggare stads- och livsmiljöer. Det ger också lägre kostnader för vägunderhåll, bättre ekonomi för hushållen och förstärker det lokala näringslivet. Det är dock viktigt att balansera lösningar efter lokala behov.

19

Skapa städer för människor istället för bilar och säkra tillgänglighet på landsbygden genom smarta avtal för hållbar mobilitet

Den mest populära klimatåtgärden enligt WWFs opinionsundersökning Klimatbarometern är bättre kollektivtrafik med mer frekventa avgångar. Fler och bättre alternativ till privatbilism är nödvändigt för att kunna minska biltrafiken på ett för medborgarna acceptabelt sätt som säkrar tillgänglighet, både i städer och på landsbygden. Mer kollektivtrafik, cykel och gång ger inte bara minskade utsläpp utan också förbättrad hälsa, mer grönska och friskare luft. Smarta avtal mellan stat, region och kommun innebär effektiv finansiering av denna hållbara mobilitet. Avtalen innebär finansiering av regionalt samordnade satsningar på cykel-, gång- och kollektivtrafik. Denna finansiering villkoras med att kommuner ökar sina klimatambitioner, ökar sina åtgärder för utsläppsminskningar och inför absoluta mål för minskning av trafik (i relation till befolkningsförändringar). I städer innebär detta exempelvis satsningar som utbyggda cykelbanor, tryggare gångbanor och attraktivare kollektivtrafik. På landsbygden kan det också innebära satsningar på tillgänglighet genom exempelvis mobila vårdenheter och lokala co-working-koncept.

20

Sätt mål för minskad biltrafik

För att nå klimatmålen måste vi minska trafiken och i synnerhet privatbilismen. Analyser visar att minskningen behöver vara minst 20 procent, oberoende av andra åtgärder såsom inblandning av förnybara drivmedel eller elektrifiering. Det finns många exempel att inspireras av, exempelvis Skottland och Irland som satt mål om 20 procent trafikminskning till 2030 eller Norge som har satt mål om nolltillväxt av biltrafik i städer. Ett första steg är att enligt förslag från bland annat Klimatråtsutredningen inkludera i Trafikverkets instruktion att myndigheten ska verka för ett transporteffektivt samhälle där trafikarbetet minskar. Målet behöver givetvis kombineras med andra åtgärder som stöttar minskningen:

- **Smarta mobilitetsavtal**, se förslag nr 19.
- **Färdmedelsneutrala reseavdrag**. Gör det attraktivare att använda andra färdmedel än bil genom att 1) införa färdmedelsneutralt och geografiskt differentierat reseavdrag för resor till och från arbetet och 2) ett reseavdrag för delat resande. Liknande RUT och ROT skulle ett RES-avdrag gälla för delade mobilitetstjänster som kollektivtrafik, bilpool och samåkningstjänster.
- **Fortsätt satsa på el och gör det dyrare att köra på fossila bränslen**. Drivmedelsskatten har sänkts samtidigt som elskatten har höjts vilket starkt bidragit till att elektrifieringen stannat av i Sverige. Vi behöver tänka om för att minska utsläppen i närtid genom att göra det dyrare med fossilt samtidigt som bilberoende ekonomiskt svaga grupper kompenseras.
- **Investera i järnvägen**. Underhållsskulden till järnvägen är stor. Prioritera järnvägen i den nationella planen för transportinfrastruktur och sänk banavgifterna så att järnvägstransporter blir konkurrenskraftiga för företag och tåget blir mer attraktivt för resenärer.

© Angelica Zander / iStock

21 Inför koldioxiddifferentierad vägskatt för såväl tunga som lätta fordon för att skynda på elektrifieringen

Inför i ett första steg differentierad vägskatt för tunga fordon, i enlighet med krav från EU. Vägskatten bör vara geografiskt differentierad, omfatta en betydande del av vägnätet och tydligt premiera elfordon för att effektivt påskynda elektrifieringen samt minska utsläpp, buller och luftföroreningar. En vägskatt skulle också jämna ut konkurrensförutsättningarna mellan svenska och utländska åkerier. Lärdomar kan hämtas från Tyskland och Danmark som nyligen infört liknande system.

22 Möjliggör miljözoner som enbart innebär begränsningar för lastbilar

Detta är inte möjligt med dagens lagstiftning. Miljözoner (klass 3) där enbart lätta och tunga lastbilar som är eldrivna får framföras har stor potential att påskynda elektrifieringen av godstransporter, utan att samtidigt begränsa framkomligheten för personbilar. Åtgärden bidrar också till förbättrad luftkvalitet och mindre buller.

23 Ge ekonomiskt stöd till privatpersoner som väljer elbil istället för fossildriven bil

Fokusera stödet till personer med låg inkomst som bor långt från kollektivtrafik och inkludera attraktiva leasing-alternativ. Även begagnade bilar bör inkluderas i bonus-systemet. Inspireras av Frankrike som differentierat stödet efter inkomst, satt krav på avstånd till arbetsplatsen och exkluderat tyngre bilar med stora batterier som ger högre klimatpåverkan vid tillverkning.

24

Ställ klimatkrav som villkor för stöd till hamnar och flygplatser

Hamnar, flygplatser är transportnav med potential att påverka transportförutsättningarna i hela landet. Idag ger stat och kommuner direkta och indirekta ekonomiska stöd till hamnar och flygplatser utan att ställa klimatkrav. Det offentliga bör villkora bidrag med att flygplatser och hamnar konkret visar att de bidrar till transportsektorns klimatomställning, både för aktiviteter inne på området och att de möjliggör operatörernas omställning, exempelvis genom att erbjuda snabbbladdning, prioriterad gods- och passagerarhantering för elfordon och regler för vilka fordon som får tillträde. Dessutom ska flyglinjer som kan ersättas med tåg inte subventioneras. Stöd till flygplatser bör villkoras med en plan för hur dessa flyglinjer ska fasas ut.

25

Säkerställ effektfulla hastighetsgränser som faktiskt efterlevs

Säkerställ att hastighetsgränser sätts på ett sätt som faktiskt följs och leder till minskade klimatutsläpp. Hastighetsgränser är ett effektivt verktyg för att förbättra trafiksäkerheten, luftkvaliteten samt minska buller och klimatutsläpp. När hastigheten ökar från 70-80 km/h och uppåt, ökar bränsleförbrukningen med 0,5–1,0 deciliter per mil för varje 10 km/h högre hastighet. Ge därför Trafikverket i uppdrag att säkerställa att justeringar av hastighetsgränser förutom framkomlighet och trafiksäkerhet även bidrar till en märkbar minskning av klimatutsläppen på nationell nivå och att de är anpassade för att förbättra luftkvaliteten och minska buller.

26

Sänk bashastigheten i tätort till 30 km/h

Sänkt bashastighet ökar trafiksäkerheten, främjar gång och cykling och minskar utsläppen i närtid. Dessutom ger det positiva effekter som att befintliga gaturum kan utnyttjas effektivare eftersom lägre hastigheter kräver mindre bredd på körbanan. Detta ger positiva samhällsekonomiska effekter och tryggare och trivsammare vistelseytor då gatorna kan omvandlas till ytor för rekreation, upplevelser eller kommers. Sänkt bashastighet testas redan i flera svenska kommuner med goda resultat.

27

Säkerställ mobilitet – inte parkeringar

Bilparkeringar tar idag upp mer mark än bostäder i Sverige och vi bör se till att de parkeringar som redan finns används bättre istället för att bygga nya. Idag krävs att varje ny byggnad har ett visst antal parkeringsplatser kopplade till sig. Dagens krav i Plan- och bygglagen om parkeringsytor i samband med nybyggnation och ombyggnation bör ersättas med krav på mobilitet och tillgänglighet. På så sätt underlättar lagstiftningen för kommuner att planera parkering på områdesnivå istället för fastighetsnivå. Detta kan leda till lösningar som mobilitetshubbar och delade transportlösningar. Förtydliga också avgiftslagen så att kommuner har rätt att prissätta och reglera gatumarksparkering för att nå klimat- och miljömål och inte bara för att ordna trafiken.

ENERGI

ETT STABILT ENERGISYSTEM & ACCELERERAD ELEKTRIFIERING

För att skapa ett stabilt och framtidssäkert energisystem som inte påverkar klimatet behöver vi satsa på utveckling och finansiering av smarta, flexibla, effektiva och mindre sårbara energisystem.

Politiska beslut som påverkar utvecklingen av Sveriges energisystem under lång tid framöver måste grundas i utförliga analyser som är vetenskapligt förankrade. Dessa beslut behöver utgå ifrån samhällsekonomiska analyser som omfattar samtliga alternativ för ett leveranssäkert och effektivt elsystem som lever upp till klimatmålen. Utbyggnaden av energisystemet, särskilt utbyggnaden av förnybar energi, behöver fortsätta prioriteras. Samtidigt behöver utbyggnaden utveckla och stärka naturvärden och biologisk mångfald i största möjliga utsträckning. Negativ påverkan kan undvikas eller minimeras genom att

ta fram planer både på nationell och regional nivå som ger mesta möjliga nytta för energi, natur och samhälle.

Möjligheterna att kombinera investeringar i förnybar energiproduktion med energieffektivisering, olika tekniker för energilagring och åtgärder för energitillräcklighet behöver också tas i beaktning. Detta kräver bland annat en större satsning på flexibilitet – en outnyttjad resurs med enorm potential på både kort och lång sikt som drastiskt minskar behovet av kostsamma investeringar i elnät och som enligt Svenska Kraftnät blir allt viktigare för ett robust och effektivt elsystem.

28

Se över energiskatten för att främja flexibilitet

Idag består en stor del av elpriset av fasta skatter och avgifter, vilket minskar incitamenten för konsumenter att anpassa sin elanvändning utifrån marknadens behov. För att flexibilitetens alla nyttor ska kunna stötta energisystemet behövs en översyn av energiskattesystemet, där skatten differentieras eller anpassas så att styrsignalerna för flexibilitet förstärks och inte försvagas.

29

Utnyttja kraftfull distribuerad flexibilitet

Möjliggör deltagande för fastigheter, företag och lokala energilagrar på flexibilitetsmarknader. För att integrera dessa resurser bättre behövs satsningar på styrning, aggregering och regelverk som möjliggör deltagande på marknaden. Ta fram nya regelverk - såsom EU-direktiven kräver - som gör att kunderna kan sälja sin flexibilitet via en oberoende tjänsteleverantör.

30

Investera i innovativa teknologier för lagring av energi

Exempel är pumpkraftverk i nedlagda gruvor, vätgaslager, värmelager och avancerade batterier. Utöver att skapa förutsättningar för snabb flexibilitet, behövs satsningar på flexibilitet som kan ha lång uthållighet. Detta inkluderar energilagrar som kan lagra energi över flera dygn. Dessa teknologier kommer att vara nycklar till ett robust energisystem samt har stor potential att stärka Sveriges beredskap.

31

Inför Energieffektiviseringsbetinget som föreslagits av Energimyndigheten

Betinget innebär att energibolag åläggs att uppnå en viss mängd energieffektivisering hos sina eller andras kunder. Detta skapar incitament för energibolagen att identifiera och undanröja hinder för energieffektivisering. Därmed kan styrmedlet sänka energianvändningen och främja en ny marknadynamik med fokus på energieffektivisering. Utöver att möta EU:s omarbetade direktiv om energieffektivitet (EED) blir det en drivkraft i Sveriges klimatomställning. Genom att energibolag aktivt arbetar för energieffektivisering kan vi minska energianvändningen, sänka kostnaderna och samtidigt stärka Sveriges konkurrenskraft på den globala marknaden. Energieffektiviseringsbetinget kan sedan även kompletteras med riktade investeringsstöd och åtgärder för att säkerställa energieffektivisering inom specifika områden.

32

Ge finansiellt stöd för energieffektivisering i flerbostadshus

Säkerställ ambitiös implementering av EU-direktivet om energiprestanda i byggnader, riktat till hushåll med begränsad förmåga att energieffektivisera. Säkerställ också stöd i form av energirådgivning till dessa hushåll i alla Sveriges kommuner.

© Charlie Chesvick / iStock

33 Utred hur vi på bästa sätt tillvaratar spillvärme och solvärmens potential

I Sverige har vi stora möjligheter att bättre ta tillvara på spillvärme i industriella processer och använda solvärme i kombination med värmelager som flexibel energiresurs. Potentialen att komplettera med solvärme i landets fjärrvärmenät är stor. Energimyndigheten har visat att det vore ekonomiskt lönsamt att ersätta hälften av biobränslen i fjärrvärmen med system där solvärme kombineras med säsongslager.

34 Öka takten i utbyggnad av förnybar elproduktion

Sverige behöver skapa bättre förutsättningar för att få tillgång till billig fossilfri el på kort sikt. Satsa på expansion av förnybart, inklusive planering och förberedelse för anslutning på stamnätet. Ge Försvarsmakten och Energimyndigheten i uppdrag att utreda och föreslå lösningar på målkonflikter mellan vindkraft och försvarsmakt.

35 Ta bort energiskatten på egenproducerad egenanvänd solenergi

Den el som man själv producerar och använder bör inte beläggas med energiskatt. Det görs inte i övriga europeiska länder, Sverige är den enda som gjort denna tolkning av EUs regelverk, och det försämrar lönsamheten för stora solcell-anläggningar på tak utgör därmed ett hinder för snabb utbyggnad av förnybar el.

36 Prioritera åtgärder och anläggningar som ger effekter i närtid och uppfyller klimatmålen till 2030 och 2040

När elberedskapsmyndigheten Svenska Kraftnät bedömer hela samhällets behov av energi och vid nödvändiga prioriteringar av elanslutningar bör bidrag till att vi når klimatmålen vägas in. Öka också transparensen i kösystemet.

SKOG & MARK

SKOG & MARK SOM STÄRKER KLIMAT, NATUR & SAMHÄLLE

På kort tid har nettoupptaget av koldioxid i skog och mark i Sverige halverats. Den huvudsakliga orsaken till detta är mycket höga avverkningsnivåer i kombination med minskad skoglig tillväxt på senare tid.

Idag avverkas 50 procent mer skog i vårt land än genomsnittet under 1980-talet. Sverige är i nuläget inte i närheten av att leva upp till sina internationella åtaganden och EU-krav vare sig gällande biologisk mångfald eller klimat, inkl. åtagandet gentemot EU om inlagring av koldioxid till 2030.

Det finns många åtgärder inom jord- och skogsbruk som kan bidra positivt både till biologisk mångfald och

klimat, samtidigt som sociala värden som landskapsbild skulle gynnas. Det är sådana synergiska åtgärder som behöver vidtas i Sverige, och som listas nedan. Åtgärder som kan ha en positiv inverkan på inlagring av koldioxid, men som skadar den biologiska mångfalden, måste undvikas (exempelvis skogsgödsling och plantering av främmande trädslag).

37

Inför styrmedlet kolinlagringsavtal, för naturen och klimatet

Det innebär avtal där skogsägare erbjuds statlig ersättning för senarelagd avverkning med minst 20 år över lägsta rekommenderade slutavverkningsålder. Och där dessa kan tecknas för bestånd där medelåldern ligger på minst fem år över rekommenderad slutavverkningsålder. Ersättning bör villkoras mot att arealen överstiger fem procent frivillig avsättning inom fastigheten samt att det ges garanti att ingen gallring eller slutavverkning sker inom berörd del under avtalsperioden. Avtalet innebär ett nytt sätt för staten att via naturbaserade lösningar betala skogsägare för de kollektiva nyttor och ekosystemtjänster som överhållning av produktiv skog innebär. Förslaget är i stort i linje med vad som föreslås i Miljömålsberedningens betänkande (SOU 2025:21).

38

Inför en koldioxidbaserad avverkningsavgift

Ska gälla för avverkningar tidigare än rekommenderad slutavverkningsålder för den typen av skog, med hänsyn till regionala skillnader. Avverkningsavgift ska vara differentierad utifrån med hur många år avverkningen föregriper den rekommenderade slutavverkningsåldern.

39

Förtydliga och stärk lagstiftningen avseende skogsägares ansvar, särskilt beträffande höjd lagnivå avseende miljö- och social hänsyn i skogsbruket

Där skogsägare hindras från att bruka sin skog utöver den höjda lagnivån ska det alltid finnas möjlighet för ersättning. Att tillföra tillräckliga medel så att anslaget inte tar slut i det befintliga systemet är ett första steg. Inför också en skogsmiljöfond som samfinansieras av staten och näringslivet vars syfte är att ersätta skogsägare som hindras från att bruka sin skog utöver den nivå som krävs enligt en tydligare och stärkt lagstiftning.

40

Förbjud torvbrytning i Sverige

Inför ett omedelbart förbud mot torvbrytning, i kombination med förstärkt information och rådgivning till markägare, för att säkerställa utsläppsminskningar på minst en miljon ton koldioxidekvivalenter från dränerad organogen mark till 2030 enligt förslag från miljömålsberedningen SOU 2025:21.

© Peter Vahlersvik / iStock

41

Öka takten för restaurering och återvätning av våtmarker

Genomför de förslag om återvätning, inklusive styr- och genomförandemedel samt långsiktig finansiering, som Miljömålsberedningen har lämnat (SOU 2025:21). Dessa förslag ger förutsättningar för en nödvändig och substantiell höjd takt i genomförandet av återvätning. Sverige kommer med ett sådant genomförande ha betydligt bättre förutsättningar att nå de bindande mål som åligger Sverige inom ramen för förordningen om kolsänkor i markanvändningssektorer (LULUCF).

42

Ta bort nedsättningen av dieselskatten inom jordbruket och inför en biopremie

Detta för att utjämna den prisskillnad som finns mellan fossila och förnybara drivmedel i enlighet med förslaget i "Vägen mot fossiloberoende jordbruk" SOU 2021:67. En ökad efterfrågan på hållbara biodrivmedel inom svenskt jordbruk bör mötas av en ökad inhemsk produktion av biodrivmedel, som bygger på ett hållbart uttag av inhemsk råvara. Till exempel finns utrymme att öka den gödselbaserade biogasproduktionen i Sverige.

MATSYSTEM

ETT MOTSTÅNDS- KRAFTIGT & HÄLSOFRÄMJANDE MATSYSTEM

Det saknas idag en sammanhållen politik för hållbara matsystem. Ett hållbart matsystem ger minskad klimatpåverkan och vänder kurvan för hotade arter och livsmiljöer.

Det har också möjlighet att bidra till bättre motståndskraft och ökad beredskap för kriser betingade av exempelvis klimatförändringar, konflikter eller krig. Dessutom finns det många exempel på hur hållbara matval ger positiva effekter på människors hälsa.

Flera forskningsrapporter visar på vikten av politiska åtgärder som

förstärker de hållbarhetsåtgärder som vidtas av marknads aktörer och enskilda medborgare. Hållbara lösningar för matsystemet har stor potential att bidra positivt till flera olika utmaningar samtidigt, exempelvis klimat, vattenfrågor, biologisk mångfald och folkhälsa.

43

Satsa på en mer hållbar växtbaserad konsumtion och produktion av livsmedel

Detta inkluderar ökat fokus på forskning, produktutveckling, innovation och kommunikation om växtbaserad mat, samt stöd till producenter och företag som vill utveckla sin verksamhet med en mer växtbaserad portfölj för humankonsumtion. Den danska regeringen satsar 675 miljoner DKK till en fond för produktutveckling och marknadsföring av växtbaserade produkter över en nioårsperiod. 580 miljoner kommer att delas ut över fem år till lantbrukare som odlar växtbaserade proteiner avsedda för mänsklig konsumtion. Slutligen kommer 260 miljoner läggas på en strategi för "gröna proteiner" för människor och djur. Vi vill se liknande satsningar i Sverige.

44

Genomför en matskatteväxling där hållbart producerad och hälsosam mat blir billigare och ohållbar och ohälsosam mat blir dyrare

Sänk momsen på frukt, grönt och baljväxter samt hållbarhetsmärkt mat, för att göra det lättare för konsumenter att i ökad utsträckning välja hälsosam och hållbar mat. Åtgärden kan delfinansieras genom en punktskatt på sockersötade drycker.

45

Bidra till mer hållbara matmiljöer för unga

Dagens unga lever i miljöer där ohållbar mat är normen. WWF vill se en utveckling mot mer hållbara matmiljöer för unga och föreslår följande:

- **Begränsa marknadsföringen av ohållbara och ohälsosamma livsmedel till barn**, i linje med förslag från Folkhälsomyndigheten.
- **Ta fram riktlinjer för hållbar mat i skattefinansierade miljöer, exempelvis caféer i idrottsanläggningar**, för att hjälpa barn och unga att äta hållbart i samband med träning och andra fritidsaktiviteter. Inspiration kan hämtas från Miljömålsrådets förslag från 2022.
- **Ge myndigheter och kommuner i uppdrag att ta fram och genomföra strategier för hållbara och hälsofrämjande matmiljöer.**

46

Inför obligatorisk användning av hållbarhetskriterier vid inköp av livsmedel till offentlig sektor.

Offentlig sektor är en viktig drivkraft för hållbarhet och med bra stöd kan offentliga kök leda vägen mot ökad hållbarhet i restaurang och storkök. Idag används kriterierna av en del offentligt upphandlande myndigheter men ett obligatorium att använda dem sänder en ännu starkare signal om samhällets ambitioner och vilja. Utveckla kriterierna så att de tydligt styr mot ökad biologisk mångfald och minskad klimatpåverkan.

© Roberto Rizzi / iStock

47

Anta mål för hållbar livsmedelskonsumtion inom ramen för livsmedelspolitiken

Vi vill se en tydlig, engagerande och enad målbild som ger en riktning för arbetet med hållbara livsmedelssystem för att aktörer, organisationer och nätverk ska kunna bidra på ett effektivt sätt. Målen ska beskriva hur konsumtionen av mat behöver utvecklas för minskad klimatpåverkan samtidigt med ökad biologisk mångfald. Målen kan baseras på de som presenterats i regeringsuppdraget Insatser för hållbar och hälsosam livsmedelskonsumtion (S2021/03523).

48

Vidta åtgärder för att minska matsvinnet

För att hantera denna dolda klimatpåverkan från livsmedel vill WWF att regeringen tillser följande:

- **Utred om sänkt moms på mat som är nära sista förbrukningsdag**, eller annat ekonomiskt incitament, kan användas för att minska matsvinnet, i linje med Agenda 2030-globala målet om halverat matsvinn till 2030. Detta för att minska uttaget av naturresurser.
- **Skapa ekonomiska incitament för företag att skänka mat som annars skulle ha kastats** till välgörande ändamål, till exempel genom skatteavdrag.

**WWF ARBETAR FÖR ATT
HEJDA FÖRSTÖRELSEN
AV JORDENS NATURLIGA
LIVSMILJÖER OCH
BYGGA EN FRAMTID DÄR
MÄNNISKOR LEVER I
HARMONI MED NATUREN.**

Arbetar för att bevara naturen
för både människor och djur.

together possible™

wwf.se

Världsnaturfonden WWF

08-624 74 00 | info@wwf.se | wwf.se

Tryckt med Svanenmärkt tryckprocess och
FSC-märkt papper (FSC-COC, SCS-COC-006131)

Geranimo / Unsplash (CC0)